

ВІКТОР ЗАРУБА

**РОДЗЯНКИ:
СТОВПИ ІМПЕРІЇ**

Дніпро | ЛІРА | 2022

Заруба В. М.**З-35** Родзянки: стовпи імперії. Дніпро: ЛІРА, 2022. 190 с.; іл.

ISBN 978-966-981-621-4

Книжка продовжує авторську серію видань «Нариси з історії катеринославського дворянства». У ній репрезентовано представників дворянської родини українського походження Родзянків: наведено відомості про їхню генеалогію, землеволодіння, культурну спадщину. Основну увагу сконцентровано навколо маєтків, садиб та маєтностей насамперед у Новомосковському повіті, а також у Бахмутському та Олександрівському. Зміст акцентовано на зв'язках Родзянків із Придніпров'ям та на подіях 1908–1919 рр. у Відраді, Новомосковську й Катеринославі, які відтворено за спогадами Єлизавети Федорівни Родзянко (уродженої Мейендорф).

Видання ілюстроване автентичними світлинами, а його зміст зацікавить істориків, краєзнавців, працівників архівних установ, бібліотек і музеїв. Для оформлення обкладинки використано репродукції картин українського художника І. С. Їжакевича. Ілюстрації взято з архіву автора, відкритих джерел та ресурсів інтернету.

УДК 929.52(477)(082)

«Фамилии Родзянков многие российскому престолу служили дворянския службы в малороссийских чинах и жалованы были в 1704 и других годах деревнями и на оныя грамотами. Все сие доказываетя жалованною на поместья грамотою, универсалами гетманов и копіею с определения Киевскаго дворянскаго собрания»

ІЗ ГРЯЗІ В КНЯЗІ Рід Родзянків дуже давній, відомий своїми представниками вже від кінця XVII ст., а також тим, що був українського, власне козацького походження. Але став він опорою чужої і ворожої Україні самодержавної монархії агресивної петербурзької імперії. Саме таких, як вони, Т. Шевченко називав «людськими шашелями, няньками, дядьками отечества чужого!».¹ Походячи із глибин темної Руїни, з невідомих, простих козаків Миргородщини, вони швидко досягнули державницьку колонізаторську золотоординську філософію москви – націонал-зрадництва та колабораціонізму з окупантом. Батьки-засновники цієї династії, надбавши, нагромадивши і настязавши «лакомства нещасного», змогли добре прилаштувати своїх нащадків, забезпечивши їм світле майбутнє. Завдяки шлюбом, вже у перших поколіннях вони поріднилися з представниками еліти Гетьманщини, а невдовзі і з дітьми старої московської боярщини, дворян і придворного імперського істеблшменту. Їхні дружини приносили у рід кров знаних козацько-старшинських родин Дуніних-Борковських, Миклашевських, Свічок, Мартосів, відомих російських аристократів-Рюриковичів – князів Голіциних, Оболенських та Гагаріних; дворян Траскіних, Зубових, Квашніних-Самаріних, Вітовтових, Черевіних, Муратових, Олсуф'євих, Мусоргських, остзейських німців Мейендорфів, вихрещених євреїв Марковичів та Фалеевих. Своєю чергою їхні доньки, розносячи родзянківську кров, поповнили генетичний фонд наступних генерацій таких відомих по імперії родин як князі Хілкови (Рюриковичі), Коновніцини, Оболонські, Черняки, Кодинці, Малами, Перехрест-Осипови, Куликовські.

На початку XIX ст. рід розпався на дві великі групи: старшу – полтавську і молодшу – катеринославську. Кожна із них так само поділилася на окремі родини: у полтавській це Гавриловичі, а в катеринославській – бахмутські, новомосковські та олександрівські Родзянки. Загалом, за результатами нашого дослідження роду в ньому можна виділити чотири гілки. Це нащадки:

Яреми Степановича (1714–1781) – найбільша і найпотужніша галузка роду, яка продовжується й нині. Нараховує від засновника більше 145 представників;

ISBN 978-966-981-621-4

© Заруба В. М., 2022

© ЛІРА, 2022

¹ Шевченко Т. Г. «Бували війни й військовій свари». [Тарас Шевченко. Зібрання творів: У 6 томах. Київ, 2003. Т. 2: Поезія 1847–1861. С. 368; 756–757]. Про алегоричний зміст цих слів Кобзаря див.: Івакін Ю. О. Коментар до «Кобзаря» Шевченка: Поезії 1847–1861 років. Київ, 1968. С. 388–393; Смілянська Валерія, Чамата Ніна. Структура і смисл: Спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка. Київ, 2000. С. 97–105.

Івана-старшого Степановича (1717–1786) – друга за кількістю представників і за суспільним значенням гілка, яка теж продовжується і сьогодні. Нараховує більше 74 представників;

Василя Степановича (1727–1798) – третя за кількістю гілка, в якій нараховуємо близько 35 осіб і яка вигасла в середині ХХ ст.;

Семена Степановича (1721–1796) – найменш численна родова гілка, яка вимерла ще в першій половині ХІХ ст. Нами виявлено всього 8 її представників. Далекими нащадками Семена за жіночою лінією (від його доньки Пелагеї) були українські письменники М. П. Старицький та Л. М. Старицька-Черняхівська.

Всього нами наразі виявлено 274 особи, які народилися із цим прізвищем. Окрім того, по жіночій лінії Родзянки продовжилися в Алексєєвих, Шошиних, Оболонських, Перехрест-Осипових, Старицьких, Черняхках, Лазаревичах, Ломиковських, Куликовських, Коновніциних, Маламах, Пантелєєвих, Муравйових, Толстих, Черткових, Кодинцях, Левенцях, князях – Черкаських, Чавчавадзе, Трубецьких, Багратіонах.

Ще на зламі ХVІІ–ХVІІІ ст. рід запропонував суспільству важливих у соціальному та політичному сенсі сотників, полкових обозних, суддів. А в ХІХ – на початку ХХ ст. військових і цивільних сановників, кількох поетів та письменників, діячів у сфері культури. Воїстину, Родзянки стали справжніми стовпами імперії посідаючи важливі державні посади, добравшись зрештою до другої особи в Росії. За 200 років навколо них історичний процес сконцентрував визначних діячів вітчизняної політики й культури, імператорів та імператорську родину, події внутрішньополітичного життя і зовнішньої політики. Рід дав історії багато бойових офіцерів (капітанів, майорів, підполковників та полковників), урядовців високих державних відомств, предводителів дворянства, депутатів, гласних, очільників земств, відомих, непересічних, неординарних діячів, найвідомішими з яких є:

- Семен Омелянович (1781–1808) – поет і перекладач, учасник літературних салонів;
- Михайло Петрович (1788–1828) – генерал-майор, начальник Південного округу Корпусу жандармів;
- Аркадій Гаврилович (1793–1846) – поет, письменник, відомий учасник літературного плину доби, знайомий Т. Шевченка, О. Пушкіна та інших;
- Віра Гаврилівна (1796 р. н.) – поетка, видавчиня літературних журналів;
- Микола Васильович (1817–1871) – олонецький та псковський віце-губернатор, томський губернатор у 1867–1871 рр.;
- Володимир Михайлович (1820–1893) – генерал-лейтенант, заступник начальника штабу та помічник шефа Корпусу жандармів імперії;
- Олександр Михайлович (1830 р. н.) – дійсний статський радник, голова Хорольської земської управи;
- Валеріан Павлович (1846–1904) – дійсний статський радник, прокурор Симбірського окружного суду;

– Микола Володимирович (1852–1918) – генерал-лейтенант, військовий губернатор Уральської області і наказний отаман Уральського козацького війська;

– Павло Володимирович (1854–1932) – генерал-майор, учасник російсько-японської і першої світової війн та руху білогвардійців;

– Михайло Володимирович (1859–1924) – предводитель дворянства, голова губернської земської управи, член Державної Ради і голова державної Думи Російської імперії;

– Олексій Валеріанович (1876–1944) – калішський (1914–1917) та ломжинський (1916) віце-губернатор;

– Сергій Миколайович (1878–1949) – депутат Четвертої державної Думи;

– Олександр Павлович (1879–1970) – генерал-лейтенант, командувач Північно-Західної армії білогвардійців у роки громадянської війни;

– Володимир Михайлович (1915–1999) – єпископ Російської зарубіжної православної церкви під іменем Васи́лій (Родзянко).

Вісім із вказаних осіб належали до катеринославської гілки роду. Найвідомішим із них звісно став Михайло Володимирович – завдяки йому рід славився в усій імперії і за кордоном ще тоді, у свій час, і тепер, коли при згадці прізвища першим називають саме його. Проте, як не дивно, історія Родзянків не зацікавила професійних істориків. Окрім ординарного розділу у довіднику В. Модзалевського² наразі історіографія не має про них жодного спеціального дослідження, жодної монографії, дисертації чи окремої книги. Навіть про згадану найвідомішу постать – голову імперської Думи, немає нічого вартісного, а наявні в інтелектуальному просторі скромні спроби подати його біографію чи бодай політичний портрет залишаються скромними. Щоправда, є окремі незначні, короткі й малонасичені інформацією нариси присвячені окремим особам – переважно літераторам, освітянам, військовим та політикам.

Отже, у пропонованій книжці, об'єктом дослідження є козацько-старшинський та дворянський рід Родзянків і його роль в економічному, суспільному, політичному та культурному житті України ХVІІ–ХХ ст. Предметом стали життя та діяльність окремих дворянських родин Родзянків, які осіли по колишніх Вольностях Запорозьких у Полудневій Україні. Принагідно наперед відзначимо, що представники родини новомосковських дворян та поміщиків Родзянків походять від молодшого сина Яреми Степановича Петра та його дружини Євдокії Фалєєвої, – власне саме завдяки їй вони й опинилися в нашому краї. Окрім них, в Катеринославській губернії осіло ще дві родзянківські родини – одна в Бахмутському повіті, а друга в Олександрівському. Обидві були нащадками брата Яреми – Івана-старшого та його синів Степана Івановича (бахмутська гілка) і Федора Івановича (олександрівська гілка). Усі вони по-своєму цікаві та унікальні, а тому про їхні сімейні історії і йтиметься далі.

² Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. 4 (П–С). Киев, 1914. С. 296–321.

ФУНДАТОРИ ДИНАСТІЇ РОДЗЯНКІВ

Генеалогічне коріння цього великого і славного роду губиться в пітьмі століть. Звідки вони походили, якого племені і ким були залишитися невідомим. Першим представником і засновником/пробандом наразі вважаємо козака Хорольської сотні Івана Родзянка (Родзинку). Означене достеменно відомо, тому що його онук Стефан у 1723 р. записаний у компуті як «з діда і отця козак».³ Народився він десь між 1620–1627 рр. Тому цілком ймовірно, що був учасником і самовидцем подій війн Б. Хмельницького та нещасної Руїни. Саме у ці героїчні часи і став шляхтичем – можливо 16 вересня 1658 р., коли укладалася Гадацька угода й значна група старшини нобілізувалася.

В усякому разі його син, Василь Іванович, котрий народився близько 1652 р. (80 років у 1732 р.) вже писався шляхтичем. Службу розпочав десь у 1670-х роках теж козаком Хорольської сотні, а у 1701–1704 та у 1710 рр. згадується її сотником. Впродовж 1704–1710 рр. перебував у Стокгольмі у шведському полоні (шість років), після поранення у бою. 16 липня 1710 р., за паспортом, виданим і підписаним князем О. Д. Меншиковим, разом із полковим хорунжим Степаном Івановичем⁴ та сімома козаками (колишніми полоненими) відпущений до Гетьманщини із Петербурга. У компуті 1723 р. вже записаний миргородським полковим обозним (тобто, відповідальним за полкову артилерію)⁵ і був ним до 1732 р. На цьому уряді підписував Коломацькі петиції Павла Полуботка.⁶ Щоправда, підписували за нього інші – сам він був неписьменний. Наказний полковник у Миргородському полку: «15 января 1724 года, по указу бригадира А. И. Румянцева, велено ему быть наказным миргородским полковником впредь до прибытия настоящего полковника⁷ и вместо Матвея Остроградского, взятого для некоторых его императорского величества дел в Глухов».⁸ Наказним полковником був і у 1725 році.

«Пан», тобто шляхтич (1710). Земле- та душевласник. Саме він поклав початок зростанню економічного базису роду Родзянків на Полтавщині (власне Миргородщині), нагромадивши значні маєтності. Ще 10 листопада 1700 р. одержав маєтний універсал гетьмана Івана Мазепи на млин у два кола на р. Пслі неподалік фільварку Кочіївського, куплений у полкового хорунжого Івана Яновського. 5 травня 1704 р. за свою службу «от давних лет» отримав універсал миргородського полковника Д. Апостола на с. Хвощівку (Фощівку)⁹ Хорольської сотні. 18 вересня 1710 р. (після повернення

з полону), Д. П. Апостол, «респектуючи на то, что он, на службе монаршой будучи, в тяжкую попался был неволю шведскую и страдал роков килка в Штоколме, а тепер, за Божиєю помощью и по особливом милосердию монаршом, з оной zostал уволенный», надав йому село Єньки¹⁰ Хорольської сотні. На 1723 р. мав двір у Хоролі і за ним, як рангова маєтність, значився хутір, в якому проживав підданий Юсько Іваненко, та два шинки у Хоролі, в яких шинкували піддані Семен Губенко і Павло Чухно.¹¹

3 січня 1727 р., за указом генерал-фельдмаршала князя М. М. Голицина, його двір у Хоролі звільнили від постойв. 22 січня 1728 р. отримав від полковника Д. Апостола підтверджувальний універсал на вказані вище маєтності.¹² А 7 лютого 1729 р. за служби, «тяготи и лишения, чрез килка десят лет одправованние, в яких службах и ранен был, и в полон взят шведами, у которых в неволе чрез сем лет обретался», отримав уже гетьманський універсал Апостола на села Єньки та Хвощівку, а також на всіх людей, які поселилися в купленому ним хуторі й на військову частину прибутків з Єньківських млинів.

Помер у 1732 році в Хоролі, де й похований: «1732. Декабря 11 пред вечернею преставился Василий Родзянка, обозный полку миргородского проживе от рождества лет 80».¹³ У 1743 р. його вдова Феодора отримала разом із дітьми указ імператриці Єлизавети Петрівни на всі маєтності покійного чоловіка. У 1744 р. володіла 96 дворами й 17 колами.

Подружжя мало дітей: Степана, Семена, Йосипа, Петра, Марію, Олексія, Параскеву, Ганну, Єлизавету та Івана, які згадуються в поминальнику родини Родзянків. А взагалі на кінець XVIII ст. рід нараховував 35 осіб у поминальному списку складеному в Києво-Сергієвій пустині, який розпочинався із засновників роду – Василя та його дружини Феодори й далі: Степан, Семен, Йосип, Петро, Марія, Олексій, Параска, Стефан, Єлизавета, Іван, Ганна, Анастасія, Василь, Марія, Іван, Феодора, Євфимія, Галактіон, Ірина, Стефан, Яків, Прокіп, Ярема, Іван, Семен, Василь, Олена, Марія, Григорій, Любов, Степан, Пелагея.¹⁴

З означеного переліку дещо знаємо зокрема про двох синів Василя Івановича – Григорія та Юська (Йосипа), які у 1712 р. мали неурядові чини значкових товаришів. А у 1713 р. Юсько посідав ще й посаду отамана куреня полкового обозного Василя Родзянка.

³ Швидько Г. К. Компут і ревізія Миргородського полку 1723 р. Дніпропетровськ, 2004. С. 50.

⁴ Можемо висловити припущення, що Степан Іванович був молодшим братом Василя Івановича Родзянка. Але для доведення цієї гіпотези наразі бракує не лише прямих джерел, але й опосередкованих доказів.

⁵ Швидько Г. К. Компут і ревізія Миргородського полку. С. 17.

⁶ Коломацькі чолобитні (петиції) — два звернення 1723 р. козацької старшини до імператора Петра I з проханням відновити права і вольності Гетьманщини.

⁷ Тобто, Данила Апостола.

⁸ Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. 4. С. 296–297.

⁹ Нині село Хвощівка Петраківської сільради Хорольського району Полтавської області.

¹⁰ Нині село Єньки Петрівської сільради Хорольського району Полтавської області.

¹¹ Швидько Г. К. Компут і ревізія Миргородського полку. С. 318–319. Наявність цих шинків опосередковано вказує на те, що його дружиною була донька крамаря, єврейка або вихрестка. Серед старшин на той час стали популярними шлюби «з дщерями крамарскими».

¹² Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. 4. С. 296–297.

¹³ Белецкий Платон. Украинская портретная живопись XVII–XVIII вв. Ленинград: Искусство, 1981. С. 204, 206. Недак В. В. Україна — козацька держава. Київ: Емма, 2004. 1215 с. [Родзянки. С. 612–613].

¹⁴ Кривошея В. В. Козацька старшина Гетьманщини. Енциклопедія. Київ: Стило, 2010. С. 616.

Василь та Феодора мали також доньку Ганну, котра стала дружиною козака Миргородського полку Григорія Лазаровича Лазаревича, який загинув у 1709 р. під Полтавою.¹⁵ На 1746 р. вона була жива і опікувалася трьома синами — значковими товаришами Данилом, Денисом та Михайлом Лазаревичами, «за службу діда їх бувшого сотником, а потім обозним полковим миргородським, і батька, і їх самих у званні значкових товаришів». Через те, що їхній осиротілий дім гнобив і цькував полковник В. Капніст, їхню матір, «Ганну Василюву Родзянківну прийнято під протекцію Генеральної військової канцелярії, а синів її у 1741 р. призначено військовими товаришами». У 1739 р. Данило мав хутір під Хоролом, з підсусідків, але дворів підданих не мав. Денис мав у Хорольській сотні 2-х підсусідків, а Михайло Григорович, який закінчив Київську академію, у 1744–1751 рр. не мав дворів підданих, патенту на чин не пред'явив, але працював у польській комісії.¹⁶

Найуспішнішим і найвідомішим із синів і дітей Василя Івановича став старший син — Стефан Васильович, який народився в буремні часи козаччини близько 1686 р. (49 років у 1736 р.). У двадцять років, у 1706 р. вступив на службу до Війська Запорозького (так офіційно іменувалися збройні сили Гетьманщини). Вже у 1723 р.¹⁷ сотник Хорольської сотні і був ним до 1733 р. Разом із батьком у 1723 р. підписував Коломацькі чолобитні П. Полуботка. Підкреслимо — підписував сам, бо знав грамоту. Після батькової смерті, 17 січня 1733 року обійняв посаду миргородського полкового обозного (1733–1736). На цьому уряді, у 49 років, він і помер, про що дізнаємося із його посмертного портрета: «Року 1736 місяця августа 31 преставился Стефан Родзянка, обозний полку миргородського, от рождества поживе лет четири десять и девять».¹⁸ На зображенні ж бачимо підстаркуватого чоловіка, виснаженого хворобою, похмурого, довгобразого, довгоносого і вузькоокого.

Його дружиною була Пелагея Василівна Дуніна-Борковська — донька впливового в Гетьманщині чернігівського полковника та генерального обозного Василя Каспаровича Дуніна-Борковського від шлюбу з Марією Степанівною Шубою — донькою вибельського сотника. 3 жовтня 1743 р. вона отримала царську грамоту на маєтності покійного чоловіка, якими він, вочевидь, не встиг розпорядитися: в Хорольській сотні села Єньки та Хвощівку, слобідку Родзянківську, поселену на придбаному ґрунті біля хутора (яка на той час вже виросла із хутора), військову частину прибутків із млинів обивательських на Єньківській греблі на р. Хоролі, а також на млини по річці Псьол під містечками Балаклійкою і Білоцерківкою. У 1751–1760 рр. за нею в Єньках 67, у Хвощівці 63, на Каплиці Єньківській 2, в хуторі Родзянках 61 і в містечку Хоролі 36 хат.¹⁹ Мала й інші маєтності, які успадкували її діти. Пелагея востаннє згадується у 1760 р.

Василь Іванович Родзянко

Стефан Васильович Родзянко

Єремія Степанович Родзянко

*Анастасія Степанівна Родзянкова,
уроджена Миклашевська*

¹⁵ Модзалевський В. Л. Малоросійський родословник. Т. 3 (Л—О). Київ, 1912. С. 19.

¹⁶ Кривошея В. В. Козацька старшина Гетьманщини. С. 458.

¹⁷ Швидько Г. К. Компут і ревізія Миргородського полку. С. 50.

¹⁸ Белецкий Платон. Украинская портретная живопись. С. 204, 207. Недяк В. В. Україна — козацька держава. С. 613.

¹⁹ Модзалевський В. Л. Малоросійський родословник. Т. 4. С. 297.

Дача № 45 мапи Генерального межування із селами Вільним та Михайлівкою

Дача № 48 мапи Генерального межування із селом Андріївкою та хутором Попасним

Подружжя Стефана та Пелагеї Родзянків мали семеро доньок (Анастасію, Марію, Тетяну, Пелагею, Феодору, Євфимію, Ірину – більшість з яких померли немовлятами) та п'ятеро синів, які вижили: Ярему, двох Іванів, Семена та Василя. Доля дітей складалася по різному. Четверо із них створили окремі родові гілки, започаткувавши широке розгалуження цього великого козацько-старшинського, а згодом дворянського роду, який живе й нині. Через їхні шлюби Родзянки вперше увійшли в тісний клан еліти Гетьманщини, поріднившись із впливовими родинами Миклашевських, Оболонських, Лазаревичів, Бороздн, Мартосів та слобідського полковника із «молдавських зрадників» П. Куликовського (Караймана).

Найстаршим із їхніх синів був Ярема (Єремія, Веремій), який поклав початок найбільш відомій в історії родзянківській гілці. Збереглося кілька його чудових посмертних портретів, на одному з яких по колу читаємо напис: «Полковникъ Геремій Стефановичъ Родзянка. Родился 1714 году Маія 1-го д[ня]. Преставился 1781 г[ода] Іюня 13 д[ня] в 4 часа по полудни поживе л[ет] 67, 1 месяц и 13 дней».²⁰ Отже, народився він 1 травня 1714 р. Освіту здобував у Києво-Могилянській академії (з 1726 р.): відомо, що 1727 р. навчався у класі «інфіми».²¹ По закінченні курсу наук пішов на писарську службу до Генеральної військової канцелярії канцеляристом (1733–1735). А вже у березні 1735 р. посів родинний уряд сотника Хорольської сотні Миргородського полку і був ним ще й у 1760–1766 рр., після чого став миргородським полковим обозним (1766–1779) – теж спадкова посада Родзянків. 5 травня 1779 р. вийшов у відставку й абшитований умовним чином «малоросійського полковника» (прем'єр-майора за Табелем про ранги).

Перебуваючи вже на уряді сотника, близько 1741 року Ярема вигідно одружився з Анастасією Степанівною – представницею впливової в Гетьманщині родини Миклашевських. Разом із Журавками та Скоропадськими вони сформували впливовий клан, який утримував Стародубщину на зламі століть.²² Ми наразі небагато знаємо про неї. Та на щастя зберігся розкішний портрет пані Родзянкової, написаний із великою любов'ю. На ньому по колу читаємо напис: «Анастасія Стефановна Родзянкина полко[вниця]. Родил[ась] 1720 г. Генваря 11 д[ня]. Преставилась 1781 году Маія 4 д[ня] в 4-ом часу по полудни поживе л[ет] 61 и 94 д[ни]».²³ Отож, Анастасія народилася 11 січня 1720 року, і була онукою стародубського полковника М. А. Миклашевського і донькою бунчукового товариша Степана Михайловича Миклашевського та Ірини Марківни Маркович – доньки пирятинського орендаря, єврея-вихреста Марка Абрамовича і сестри гетьманші Анастасії Марківни Скоропадської.

²⁰ Копач А. П. Парадний військовий мундир Російської імперії на портретах з колекції Дніпропетровського національного історичного музею. *Історія і культура Придніпров'я: Невідомі та маловідомі сторінки*. Вип. 11. Дніпропетровськ, 2014. С. 128. Недяк В. В. Україна – козацька держава. С. 614.

²¹ Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. 4. С. 297.

²² Лаевський А. С. Старшинський корпус Стародубського полку за доби гетьмана Івана Мазепи. *Сіверянський літопис*. 2015. № 4. С. 18–32.

²³ Недяк В. В. Україна – козацька держава. С. 614.

і сиділа в Бутирській тюрмі. За вироком особливої наради отримала 3 роки таборів у Казахстані. 17 грудня 1929 р. знову заарештована і відправлена в Улан-Уде (Бурятію).¹⁸⁶ У 1933 р. разом з Олександрою Львівною Толстою (донькою письменника) та Тетяною Олексіївною Шауфус вислана за межі СРСР. Спочатку поселилася в Парижі. Згодом, на запрошення доньки президента Чехословаччини Томаша Масарика Аліси, переїхала до Праги, де мешкала у 1934–1939 рр. Була доглядальницею і медсестрою Т. Масарика в останні місяці його життя у 1937 р. Згодом повернулася до Франції, а від 1940 р. поїхала на еміграцію до США. Працювала в Толстовському благодійному фонді. Заміжню не була. Залишила спогади.¹⁸⁷ Померла 12 травня 1970 р. у благодійному притулку «Толстовська ферма» біля м. Нью-Йорку.¹⁸⁸ Похована на російському православному Ново-Дівеєвському цвинтарі.

32 (29). Ольга Андріївна. Народилася 12 липня 1883 р. у с. Веселому Подолі. 1-й Ч.: Шульгін Борис Вікторович (13.07.1878–29.09.1953). Из дворян Новгородської губернії. Капітан лейбгвардії Преображенського полку. Генерал-майор. У 1914 р. розлучилися. Діти: Євдокія Шульгіна (13.12.1909 р. н.).¹⁸⁹ 2-й Ч.: фон Мекк Марко Миколайович (21.03.1890 р. н.). Син Миколи Карловича фон Мекка (1863–1929) та Ганни Львівни Давидової (1864–1942), племінниці композитора П. Чайковського. Одружилися в липні 1914 р. Шлюб швидкий, невдалий, бездітний. Розстріляний урядом О. Колчака у 1918 р. в Омську.

33 (29). Сергій Андрійович. Народився 24 травня 1884 р. у с. Веселому Подолі. У 1905 р. скінчив курс імператорського Олександрівського ліцею. Камерюнкер. Служив урядовцем у канцелярії Ради міністрів. Учасник руху білогвардійців. Від 1920 р. на еміграції в курортному містечку Терріте (Швейцарія), на березі Женевського озера. У 1929 р. був живий і мав родину.¹⁹⁰

34 (29). Андрій Андрійович. Народився 29 квітня 1885 р. у с. Веселому Подолі. У 1907 р. скінчив імператорське Училище правознавства і отримав чин губернського секретаря. Служив урядовцем у Державній канцелярії. На 1912 р. колезький секретар на службі у цій установі. Учасник руху білогвардійців. Від 1920 р. на еміграції. У 1967 р. був живий і мав родину.¹⁹¹

ЗМІСТ

Із гязі в князі.....	3
Фундатори династії Родзянків.....	6
Славних прадідів великих правнуки.....	16
В гостях у Сошина.....	27
Фалеєвська спадщина.....	35
Загадкова католичка Марія.....	55
Ангельський друг.....	60
Кредити, маетки, Содом і Гоморра.....	75
Майоратна вотчина.....	85
«Крушитель» імперії.....	97
О, Відродо, родзинковий рай.....	104
Катастрофа.....	113
Втеча.....	122
ДОДАТОК: Генеалогічний розпис роду Родзянків.....	134
Нашадки Єремії Степановича Родзянка.....	135
Нашадки Івана Степановича Родзянка.....	163
Нашадки Семена Степановича Родзянка.....	177
Нашадки Василя Степановича Родзянка.....	180

¹⁸⁶ Електронна база даних «Новомученики и исповедники русской православной церкви XX века».

¹⁸⁷ Вони увійшли до збірника: Памяти владыки Сергия Пражского. Составитель Ольга Раевская-Хьюз. Нью-Йорк, 1987.

¹⁸⁸ Волков С. В. Участники белого движения в России. С. 159.

¹⁸⁹ РГИА. Ф. 19. Оп. 128. Д. 1200. Л. 230.

¹⁹⁰ Волков С. В. Участники белого движения в России. С. 159.

¹⁹¹ Там же. С. 158.

Наукове видання

ЗАРУБА ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ
доктор історичних наук, професор

РОДЗЯНКИ: СТОВПИ ІМПЕРІЇ

Українською мовою

Коректура *Вікторії Меренкової*
Дизайн та верстка *Олександри Нечай*

Підписано до друку 01.06.2022. Формат 70x90/16.
Папір офсетний. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 13,89.
Наклад 50 пр. Замовлення № 67.

Видавництво та друкарня ПП «Ліра ЛТД».
Вул. Наукова, 5, м. Дніпро, 49107.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 6042 від 26.02.2018.

dnipro.lira@gmail.com | +38 (067) 561-57-05 | lira.dp.ua